

Potentiellt biosfärområde

Inom Motala kommun finns nästan alla svenska naturtyper representerade. Landskapet ingår i den så kallade israndzonen, där inlandsisens rand stod under en längre köldperiod för ca 12 000 år sedan. Stora mängder material avsattes och formade det landskap som idag är framträdande.

Förutom en vacker och omväxlande natur, har landskapet påverkats av en enastående intressant kulturhistoria som ännu är närvarande och stora områden är fortfarande lågt exploaterade.

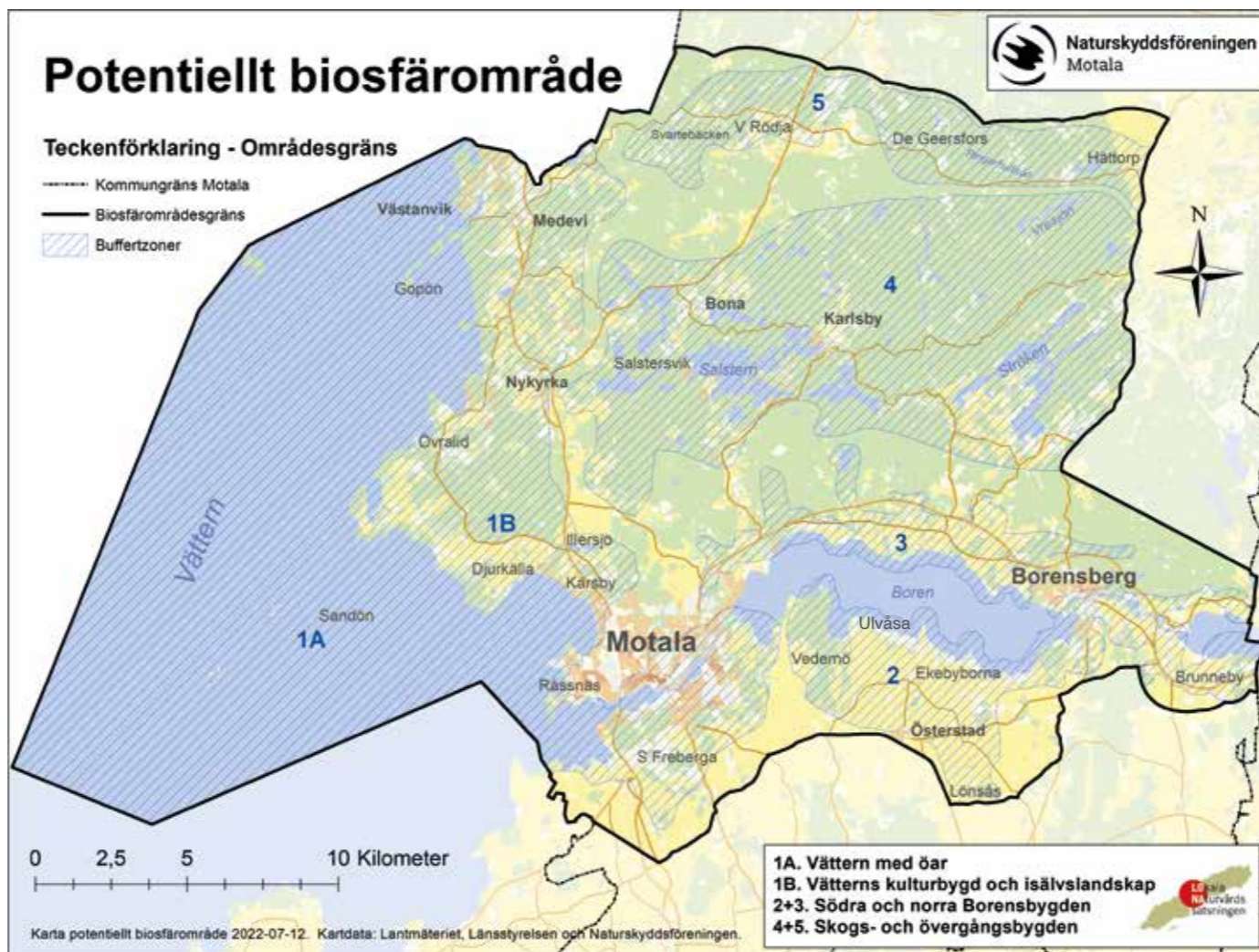

Betesdjur på Soldatängen i Motala

Naturskyddsföreningen i Motala har genomfört en förstudie av Motalas natur- och kulturlandskap, för att utreda om det uppfyller kraven för biosfärområde enligt FN-organet UNESCOs definition.

Tätortsnära åkermark vid Kårsby gård.

Ett biosfärområde har tre huvudsyften:

Bevara biologisk och kulturell mångfald, ekosystem och landskap

Utveckla samhället på ett långsiktigt hållbart sätt

Stödja demonstrationsprojekt, forskning och miljöövervakning

På det lokala planet innebär det att arbeta utifrån dessa syften genom samverkan i lokalsamhället.

Läs mer på vår hemsida:

[Motala.naturskyddsforeningen.se/valet2022](https://motala.naturskyddsforeningen.se/valet2022)
och Facebook: [Naturskyddsföreningen i Motala](#)

Motalas unika natur- och kulturlandskap

Att hålla kontakten med vår natur är viktigt för både kropp och själ. Lär känna vårt unika och fantastiska landskap med sin drygt 11 000-åriga kulturhistoria. Låt oss värna det för kommande generationer!

1A

Vättern med öar i Motalabukten

Vättern var först en del av den Baltiska issjön och blev sedan en havsvik, därefter en sjö utan avlopp och slutligen insjön Vättern med Motala ström som avrinning. Vättern är Europas sjätte största sjö och har en rik biologisk mångfald med 33 sötvattenfiskarter, 110 djurplanktonarter, 300 växtplanktonarter och ca 30 olika bottenfaunaarter på djupbotten.

Fyren på ön Fjuk har varit viktig för den betydande sjöfart som länkat samman landskapen runt sjön. Vättern är utifrån geologiska termer en gravsänka som bildades för ca 600 miljoner år sedan. Vätterns mångfald av arter och dess värdefulla rena och klara dricksvatten ger sjön ett extremt högt skyddsvärde.

Bad och surfing i Varamon

1B

Vätterns kulturbygd och isälvslandskap

Djurkällaplatån är ett stort och mäktigt deltaområde, unikt i sitt slag i Europa. Platån är ett ca 5 km² stort område och består av ett åsnätverk med ett mycket stort antal dödisgropar och åsgropar. Området avslutas med en brant terrasskant. Den mäktigaste åsen är en så kallad getrygg, ca 600 meter lång med smalt krön och branta sidor upp till 30 graders lutning. Djurkällaplatån är utpekad som riksintresse för natur.

Kvarnhjul, ett resultat av tidig stenindustri vid Vättern. Vy från Djurkällaplatån mot tidig odlingsmark vid Vättern.

Stråk med storgårdar med herrgårdskaraktär

Gårdarna Bromma, Kårsby och Illersjö samt Djurkälla by med sju gårdar, ligger vackert längs med den inofficiella turistvägen utmed Vättern. Sedan följer herrgårdarna Lindenäs och Norra Freberga samt Lemunda gård utmed Lemundavägen, som går jäms med Djurkällaplatåns terrasskant. Stråket utgör gränsen mellan skogslandet i norr och östgötsläätten i söder. Under 11 200 år har detta landskap påverkats av människan. Dagens landskap är försiktigt exploaterat. Slättlandet ned mot Vättern kan ha varit en plats med tidiga bosättningar vid Fornvätterns tid, men fick konkurrens då Motala ström bildades på grund av landhöjningen. Marken vid utloppet blev då attraktiv plats för fiske, redskapstillverkning och tidig mötesplats.

Norrut ligger författaren Verner von Heidenstams bostad, Övralid, med en fantastisk utsikt över Vätterlandskapet. Längre norrut ligger Medevi Brunn, Sveriges första surbrunn, grundad av Urban Hjärke år 1678.

2+3

Södra och norra Borensbygden

Ulvåsa slott

Ca 10 kilometer öster om Motala centrum ligger Ulvåsa, invid södra Borens strand. Hit flyttade Heliga Birgitta när hon gift sig med riddaren Ulf Gudmarsson år 1316. Södra Borensbygden är ett resultat av hävd genom jordbruk och boskapsskötsel, som pågått i tusentals år.

Ekhage vid Kristberg kyrka

Landskapet i norra Borensbygden är vackert med ädelövskog, och odlingslandskap med hagmarker i gränslandet mellan östgötsläätten i söder och skogen i norr. Området är en av Sveriges äldsta odlingsbygder med höga naturvärden och därför viktigt för kulturminnesvärden. I byn Brånshult startades Sveriges första "egna hem" i föreningen Egna Hem, med 12 småbruk med åker samt 4 bostadstomter.

4+5

Skogs- och övergångsbygden

Norr om Borens odlingslandskap växte en mosaik av mindre jord- och skogsbruk och bruksmiljö fram. Landskapets huvudsakliga påverkan av människan är här skogsbruket. Norr härom utvecklades en bergslag under tidiga medeltiden. Verksamhet med gruvor och järnhantering i norr har påverkat bygden längre söderut med den bruksmiljö som vuxit fram.

Kolarkoja vid Fågelmossen

Ormbunken Safsa vid Ringarhultsån

Gränsstråket Västra Rödja – Hättorp

Stråket utmed det potentiella biosfärområdet går norr om Medevi och Karlsbysjöarna, ett i sig fantastiskt område för den som älskar skogsmiljö. Barrskogar och tallrismossar kännetecknar naturen och utmed stråket V Rödja och Hättorp rinner Ringarhultsån. Ån slingrar sig genom skog, våtmarker och öppna hagmarker och här växer den storvuxna ormbunken Safsa, som kan bli upp till 1,5 meter hög. Detta är den enda växtplatsen i Östergötland för denna ovanliga ormbunke.